



SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-102-03

**Druk nr 1823**  
Warszawa, 18 lipca 2003 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

**U S T A W A****z dnia .....****o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji**

Art. 1. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882, z późn. zm.<sup>1)</sup>) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. 1. Rewir komorniczy obejmuje obszar właściwości sądu rejonowego, część tego obszaru lub obszar właściwości kilku sądów rejonowych.

2. Na wniosek prezesa właściwego sądu okręgowego prezes sądu apelacyjnego, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, w drodze zarządzenia, tworzy i znosi rewiry, zmienia ich granice oraz wyznacza siedziby kancelarii komorniczych.

3. Odpis zarządzenia, o którym mowa w ust. 2, prezes sądu apelacyjnego doręcza niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości. W terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia odpisu zarządzenia, Minister Sprawiedliwości może, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, w drodze zarządzenia, uchylić zarządzenie prezesa sądu apelacyjnego. Krajowa Rada Komornicza przedstawia opinię w terminie 7 dni. Nienadesłanie opinii w tym terminie nie wstrzymuje wydania zarządzenia przez Ministra Sprawiedliwości.

4. Krajowa Rada Komornicza przesyła Ministrowi Sprawiedliwości, w terminie do dnia 31 stycznia każdego

roku, wykaz rewirów i siedzib kancelarii komorniczych według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

5. Minister Sprawiedliwości, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wykaz rewirów i siedzib kancelarii komorniczych.”;

2) w art. 8 ust. 1 - 4 otrzymują brzmienie:

- „1. Z zastrzeżeniem ust. 3 komornik działa na obszarze swojego rewiru.
2. Komornik nie może odmówić przyjęcia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, do którego przeprowadzenia jest właściwy.
3. Wierzyciel ma prawo wyboru komornika w granicach właściwości sądu apelacyjnego.
4. Z wyłączeniem spraw o egzekucję z nieruchomości komornik może, na pisemny wniosek wierzyciela, prowadzić egzekucję na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, jeżeli w zakresie prowadzonych przez tego komornika egzekucji zaległość nie przekracza sześciu miesięcy. Zaległość oblicza się, dzieląc liczbę spraw nie załatwionych w roku poprzednim przez średni miesięczny wpływ spraw w roku poprzednim; z wyłączeniem spraw o egzekucję świadczeń powtarzających się.”;

3) art. 11 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 11. 1. Komornika powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek zainteresowanego.
2. Minister Sprawiedliwości informuje, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, o wolnym stanowisku komornika oraz wskazuje pozostający do obsadzenia rewir i prezesa sądu apelacyjnego, do którego, w terminie jednego miesiąca

od daty wskazanej w obwieszczeniu, należy składać wnioski o powołanie.

3. Niezwłocznie po złożeniu wniosku o powołanie na stanowisko komornika, prezes sądu apelacyjnego przesyła odpis wniosku wraz z załącznikami radzie właściwej izby komorniczej w celu wyrażenia opinii w terminie dwudziestu jeden dni.
4. Po upływie terminu wyznaczonego do złożenia opinii prezes sądu apelacyjnego przesyła niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości wniosek o powołanie na stanowisko komornika wraz z załącznikami oraz opinią, o której mowa w ust. 3. Brak opinii nie stanowi przeszkody do nadania wnioskowi dalszego biegu.
5. Przed rozpatrzeniem wniosku o powołanie na stanowisko komornika Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Krajowej Rady Komorniczej o wyrażenie opinii w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż czternaście dni. Brak opinii Rady nie wstrzymuje rozpoznania wniosku.
6. W tym samym czasie zainteresowany może ubiegać się o powołanie na stanowisko komornika tylko w jednym rewirze komorniczym. W przypadku złożenia przez zainteresowanego w tym samym czasie kilku wniosków o powołanie w różnych rewirach, Minister Sprawiedliwości wzywa go do złożenia w terminie siedmiu dni oświadczenia, który wniosek popiera. Dalszy bieg nadaje się jedynie wnioskowi wskazanemu przez zainteresowanego.
7. Minister Sprawiedliwości pozostawia bez rozpoznania wniosek o powołanie na stanowisko komornika złożony po terminie, o którym mowa w ust. 2, oraz wszystkie wnioski

zainteresowanego, który w wyznaczonym terminie nie złożył oświadczenia, o którym mowa w ust. 6.”;

4) po art. 11 dodaje się art. 11a w brzmieniu:

„Art. 11a. 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, może odwołać komornika, za jego zgodą lub na jego wniosek, z zajmowanego rewiru i jednocześnie powołać go na stanowisko komornika w wolnym rewirze, jeżeli przemawiają za tym potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa w art. 2, lub uzasadniony interes komornika.

2. W przypadku odwołania komornika z przyczyny określonej w art. 15 ust. 1 pkt 8 Minister Sprawiedliwości proponuje odwołanemu, z chwilą zaistnienia potrzeby obsadzenia wolnego rewiru, powołanie na stanowisko komornika tego rewiru. W razie przyjęcia propozycji Minister Sprawiedliwości powołuje zainteresowanego na zaproponowane stanowisko.

3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 nie stosuje się przepisów art. 11 i art. 12. Wobec komorników, o których mowa w art. 99 ust. 1, którzy w dniu powołania na stanowisko komornika ukończyli 35 lat, nie stosuje się art. 10 ust. 1 pkt 3 i 4.”;

5) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. Do wniosku o powołanie na stanowisko komornika zainteresowany załącza po dwa odpisy wniosku, życiorysu i dokumentów potwierdzających kwalifikacje, o których mowa w art. 10. Może przedstawiać opinie, świadectwa i zaświadczenia. Na żądanie Ministra Sprawiedliwości zainteresowany jest obowiązany przedstawić w wyznaczonym terminie, nie krótszym

niż siedem dni, określone dokumenty wykazujące posiadanie kwalifikacji, o których mowa w art. 10.”;

6) w art. 15 w ust. 1:

a) w pkt 7 kropkę na końcu zdania zastępuje się przecinkiem,

b) dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) nie może pełnić czynności wskutek zniesienia rewiru.”;

7) w art. 26 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. W zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 2, asesorowi komorniczemu pełniącemu funkcję zastępcy komornika przysługują prawa i obowiązki komornika.

4. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie śmierci albo odwołania komornika.”;

8) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Zastępcę komornika wyznacza, w drodze zarządzenia, prezes właściwego sądu apelacyjnego na wniosek rady właściwej izby komorniczej. Wniosek powinien wskazywać przyczyny uzasadniające wyznaczenie zastępcy i osobę kandydata.

2. Przed wyznaczeniem zastępcy prezes sądu apelacyjnego wysłuchuje komornika lub zwraca się o nadesłanie wyjaśnień pisemnych w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, chyba że nie jest to możliwe.

3. Z ważnych powodów prezes sądu apelacyjnego może, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, dokonać zmiany zastępcy. Brak opinii rady w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, nie stanowi przeszkody do wydania zarządzenia. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;

9) po art. 27 dodaje się art. 27a w brzmieniu:

„Art. 27a. 1. Do zastępcy komornika wyznaczonego w razie śmierci lub odwołania komornika stosuje się odpowiednio art. 3a i art. 28.

2. Jeżeli nowo powołany komornik utworzy własną kancelarię, zastępca komornika przeprowadza likwidację kancelarii zastępowanego komornika. W terminie 14 dni od zakończenia likwidacji, zastępca komornika składa prezesowi właściwego sądu apelacyjnego sprawozdanie z likwidacji kancelarii, przesyłając odpisy sprawozdania radzie właściwej izby komorniczej.

3. Rada izby wydaje odpis sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, osobie, która zajmowała stanowisko komornika w rewirze, w którym przeprowadzono likwidację kancelarii, lub jej spadkobiercom, po okazaniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.”;

10) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. Do komornika stosuje się przepisy o podatku dochodowym od osób fizycznych, o ubezpieczeniach społecznych oraz o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, dotyczące osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.”;

11) w art. 39 w ust. 2 w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) koszty uzyskiwania informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego lub zabezpieczającego.”;

12) art. 45 otrzymuje brzmienie:

„Art. 45. 1. Wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych jest uzależnione od uiszczenia przez wierzyciela części opłaty stosunkowej, w wysokości 3 % wartości egzekwowanego

świadczenia, nie mniej jednak niż 3% kwoty bazowej, określonej corocznie w ustawie budżetowej dla członków korpusu służby cywilnej, zwanej dalej „kwotą bazową”, i nie więcej niż 1/3 całej opłaty, o której mowa w art. 49.

2. Przepis ust. 1 stosuje się także do egzekucji należności Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz egzekucji prowadzonej na polecenie sądu albo prokuratora.

3. Sąd rejonowy, przy którym działa komornik, przekazuje komornikowi opłaty w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych.

4. Wszczęcie postępowania o dokonanie zabezpieczenia roszczenia jest uzależnione od uiszczenia przez wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 3 % wartości roszczenia, nie mniej jednak niż 3 % kwoty bazowej i nie więcej niż 1/3 całej opłaty, o której mowa w art. 49.

5. Od wniosku prokuratora lub sądu o zabezpieczenie na mieniu oskarżonego wykonania wydanego w postępowaniu karnym orzeczenia, skazującego na grzywnę, przepadek rzeczy lub nakładającego obowiązek naprawienia szkody, komornik pobiera połowę opłaty określonej w ust. 4, nie mniej jednak niż 3% kwoty bazowej, o której mowa w ust. 1, i nie więcej niż 1/3 całej opłaty, o której mowa w art. 49.

6. Nieuiszczenie opłaty, o której mowa w ust. 1 i 4, w terminie siedmiu dni od otrzymania przez wierzyciela wezwania do zapłaty, lub nieprzekazanie jej przez sąd lub prokuratora łącznie z poleceniem egzekucyjnym lub wnioskiem o zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 5, powoduje zwrot wniosku lub polecenia.



7. Nieopłacony wniosek o wszczęcie egzekucji wniesiony przez adwokata lub radcę prawnego zwraca się bez wzywania do opłat, jeżeli od wniosku pobierana jest opłata stała.
8. Komornik może rozłożyć na raty opłatę, o której mowa w ust. 1, wszczynając egzekucję po wpłaceniu przez wierzyciela pierwszej raty ustalonej przez komornika. W razie nieuiszczenia którejkolwiek z rat, komornik może wydać postanowienie wzywające wierzyciela do uiszczenia należności z tytułu raty zaległej i rat wymagalnych w przyszłości. Postanowienie po uprawomocnieniu podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności.”;

13) uchyla się art. 45a;

14) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. 1. W sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się wartość egzekwowanego roszczenia, stanowiącą podstawę ustalenia opłaty stosunkowej w dniu wszczęcia egzekucji, stanowi suma świadczeń za jeden rok oraz suma świadczeń zaległych.

2. Jeżeli przedmiotem egzekucji są świadczenia za okres krótszy niż rok, wartość egzekwowanego roszczenia, o którym mowa w ust. 1, stanowi suma świadczeń za cały czas ich trwania.”;

15) po art. 48 dodaje się art. 48a w brzmieniu:

„Art. 48a. 1. Jeżeli prowadzona jest egzekucja alimentów zasądzonych w stosunku ułamkowym lub procentowym i nie można ustalić wartości egzekwowanego roszczenia w sposób określony w art. 47, wartość tego roszczenia należy ustalić tymczasowo na podstawie dolnej granicy świadczenia określonego w tytule wykonawczym, a

w razie braku oznaczenia dolnej granicy, na podstawie pierwszej potrąconej raty.

2. Ostateczną wartość roszczenia, o którym mowa w ust. 1, ustala się po upływie każdego roku od dnia potrącenia pierwszej raty.”;

16) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49. Cała opłata stosunkowa wynosi 17% wartości egzekwowanego świadczenia, jednak nie może być niższa niż 1/10 i wyższa niż trzydziestokrotna wysokość kwoty bazowej. Opłatę tę komornik pobiera również w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela. W tym celu komornik wydaje postanowienie, w którym wzywa dłużnika do uiszczenia należności z tytułu opłat w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie po uprawomocnieniu podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności.”;

17) użyte w art. 50, art. 51, art. 53, art. 54, art. 55, art. 56, art. 57 i art. 58 określenie „prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia” zastępuje się określeniem „kwoty bazowej”;

18) w art. 59 uchyla się ust. 4;

19) po art. 59 dodaje się art. 59a w brzmieniu:

„Art. 59a. Opłaty przekazane przez sąd za wierzycieli zwolnionych od kosztów sądowych, zgodnie z art. 45 ust. 3, komornik zwraca po ich wyegzekwowaniu z pierwszeństwem przed wszelkimi innymi należnościami.”;

20) art. 60 otrzymuje brzmienie:

„Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za czynności komorników nie będące czynnościami egzekucyjnymi, biorąc pod uwagę pracochłonność czynności oraz jako podstawę opłat kwotę bazową, o której mowa w art. 45 ust. 1.”;

21) art. 63 otrzymuje brzmienie

„Art. 63. 1. Z zastrzeżeniem odmiennej umowy zawartej między komornikiem i zastępcą komornika, o którym mowa w art. 26, zastępca komornika pobiera 25% dochodu zastępowanego komornika w pierwszym miesiącu sprawowania zastępstwa, a w następnych miesiącach – 50% tego dochodu.

2. Jeżeli przyczyną zastępstwa jest zawieszenie komornika w czynnościach na podstawie art. 78, zastępcy komornika należy się do czasu prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego dochód określony w ust. 1, nie dłużej jednak niż przez okres jednego roku. Po upływie jednego roku od zawieszenia zastępca komornika pobiera 100 % dochodu zastępowanego komornika.

3. Zastępcy komornika ustanowionemu w związku z odwołaniem albo śmiercią komornika należy się, z zastrzeżeniem ust. 4, cały dochód.

4. Komornikowi odwołanemu oraz spadkobiercom zmarłego komornika należą się opłaty prawomocnie ustalone przed odwołaniem lub śmiercią.”;

22) w art. 64 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Nadzór nad działalnością komorników sprawuje Minister Sprawiedliwości przez prezesów sądów apelacyjnych, sędziów wizytatorów, a w zakresie kontroli finansowej – przez osoby upoważnione.

3. Minister Sprawiedliwości lub, z jego upoważnienia, prezes sądu apelacyjnego może zlecić sędziemu – wizytatorowi, a w zakresie kontroli finansowej – osobie upoważnionej, przeprowadzenie wizytacji w określonej kancelarii.”;

23) w art. 67 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Rada izby komorniczej przekazuje prezesowi właściwego sądu apelacyjnego odpisy protokołów wizytacji, wniosków i poleceń powizytacyjnych, o których mowa w ust. 1.”;

24) w art. 71 w pkt 4 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) podejmowanie czynności z rażącą zwłoką.”;

25) w art. 74 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 – 4 w brzmieniu:

„2. Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego złożony przez Ministra Sprawiedliwości wszczyna postępowanie dyscyplinarne.

3. Minister Sprawiedliwości, składając wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, może zawiesić komornika w czynnościach.

4. Na postanowienie Ministra Sprawiedliwości o zawieszeniu komornika w czynnościach przysługuje zażalenie do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia.”;

26) w art. 93 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wyrażanie opinii w sprawie tworzenia i znoszenia rewirów komorniczych, zmiany ich granic oraz wyznaczania siedzib kancelarii komorniczych.”;

27) w art. 93 w ust. 1 uchyla się pkt 3.

Art. 2. 1. W sprawach egzekucyjnych oraz w sprawach o dokonanie zabezpieczenia, wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Rewiry komornicze istniejące w dniu wejścia w życie ustawy są rewirami komorniczymi w rozumieniu art. 7 ustawy wymienionej w art. 1.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 45 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 niniejszej ustawy, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

---

<sup>i)</sup> Zmiany ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 1999 r. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, z 2001 r. Nr 98, poz. 1069 i 1070 i Nr 130, poz. 1452, z 2003 r. Nr 41, poz. 361.

## U Z A S A D N I E N I E

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), obowiązująca od dnia 1 stycznia 2002 r., zmieniła w szerokim zakresie unormowania ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133 poz. 882, z 1999 r. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, z 2001 r. Nr 98, poz. 1069 i 1070, z 2001 r. Nr 130, poz. 1452 oraz z 2003 r. Nr 41. poz. 361). Zmiany w największym stopniu dotyczyły statusu komornika oraz wysokości i zasad pobierania opłat egzekucyjnych. I tak wprowadzono przepis, zgodnie z którym komornik na własny rachunek wykonuje czynności wchodzące w zakres jego zadań. Tym samym nastąpiło odejście od pracowniczego statusu komorników sądowych. Przyjęto rozwiązania mające na celu stworzenie mechanizmu powiązania dochodów komorników z efektywnością egzekucji. Uregulowano kwestie pobierania opłat egzekucyjnych w sprawach o zabezpieczenie roszczeń.

Już po kilku miesiącach obowiązywania nowych przepisów okazało się, że nie wszystkie rozwiązania sprawdzają się w praktyce. Dotyczy to zwłaszcza uregulowań związanych z pobieraniem opłat egzekucyjnych. W następstwie wprowadzonych zmian wzrosło obciążenie wierzycieli z tytułu opłat w sprawach o niskich wartościach egzekwowanego roszczenia pieniężnego. Minimalne obciążenie wierzycieli w tej kategorii spraw wzrosło z kwoty 7 zł do kwoty 114 zł Do tej grupy spraw należy zaliczyć także egzekucje prowadzone na polecenie sądu lub prokuratora. W konsekwencji miało to negatywny wpływ na ściągalność należności Skarbu Państwa. Jednocześnie wystąpiły trudności w prowadzeniu egzekucji i funkcjonowaniu niektórych kancelarii komorniczych. Ma to związek z przyjęciem rozwiązania, zgodnie z którym komornik, w drodze wyjątku od zasady obciążania opłatami

---

jedynie wierzyciela, może jeszcze przed wszczęciem egzekucji świadczeń pieniężnych wezwać wierzyciela do wpłacenia części należnej opłaty stosunkowej w wysokości 15% najniższego wynagrodzenia, przy wartości egzekwowanego świadczenia do 10 000 zł i 25% najniższego wynagrodzenia, gdy wartość egzekwowanego świadczenia przekracza kwotę 10 000 zł. Na tej podstawie, w każdej sprawie niezależnie od wartości egzekwowanego roszczenia, komornik może pobrać od wierzycieli kwoty odpowiednio nie wyższe niż 114 zł i 190 zł. W razie bezskuteczności egzekucji pobierane w ten sposób kwoty w wielu przypadkach okazywały się niewystarczające do pokrycia należności finansowanych z opłat egzekucyjnych. Ujawniły się też negatywne konsekwencje przyjęcia rozwiązania, według którego w sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się komornik pobiera należną mu opłatę dopiero po roku prowadzenia egzekucji. Pojawiło się niebezpieczeństwo, że po roku prowadzenia egzekucji komornik przystąpi do ściągania własnych należności, co pozbawi wierzyciela przez jakiś czas należnych mu alimentów.

Z kolei w sprawach o zabezpieczenie roszczeń przyjęto rozwiązanie, według którego komornik pobiera należną mu opłatę po wykonaniu czynności i tylko wtedy, gdy zabezpieczenie zostało dokonane skutecznie.

W tej sytuacji pojawiła się potrzeba wypracowania rozwiązań zmierzających do usprawnienia egzekucji i wyeliminowania opisanych wyżej niekorzystnych zjawisk. Minister Sprawiedliwości, sprawujący zwierzchni nadzór nad komornikami i samorządem komorniczym, przeanalizował dwa sposoby wyjścia z zaistniałej sytuacji. Pierwszy to szybka nowelizacja ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, drugi zaś to uchwalenie nowego aktu prawnego. Ostatecznie zdecydowano się na nowelizację, przyjmując przy tym, że nie wyklucza to możliwości podjęcia w następnej kolejności prac mających na celu uchwalenie nowego aktu prawnego. Postulat szybkości, determinowany w tym przypadku skalą występowania niekorzystnych zjawisk, rzutuje na zakres nowelizacji.

Celem nowelizacji jest przede wszystkim skorygowanie części rozwiązań wprowadzonych nowelą z dnia 18 września 2001 r. Przy tej okazji celowym jest również znowelizowanie niektórych przepisów obowiązujących od chwili uchwalenia ustawy, stwarzających przeszkody do sprawnego i skutecznego prowadzenia egzekucji oraz płynnego i stabilnego funkcjonowania kancelarii komorniczych. Dotyczy to w szczególności przepisów regulujących powoływanie komorników i wyznaczanie zastępcy komornika.

---

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw zmieniła brzmienie art. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (zwanej w dalszej części uzasadnienia ustawą). Przepis ten reguluje kwestie tworzenia rewirów komorniczych. Przed nowelizacją rewiry ustanawiał, znosił oraz wyznaczał siedziby kancelarii komorniczych Minister Sprawiedliwości. Wskutek nowelizacji uprawnienie do tworzenia rewirów komorniczych uzyskali prezesi sądów apelacyjnych. Kierunek zmiany uznać należy za właściwy. Prezes sądu apelacyjnego ma niewątpliwie większe niż minister rozeznanie co do potrzeby tworzenia rewirów komorniczych. Unormowania art. 7 ustawy są jednak niekompletne. Nie zostały uregulowane kwestie znoszenia rewirów, zmiany ich granic, czy też określania siedzib kancelarii komorniczych. Z unormowań tych nie wynika, jakim aktem decyzyjnym prezes sądu apelacyjnego ustanawia rewiry. W ustawie brak jest regulacji bardzo istotnej kwestii prowadzenia i corocznego publikowania wykazu zarejestrowanych rewirów i kancelarii komorniczych.

Dążąc do wyeliminowania powyższych ograniczeń należało przepisom art. 7 ustawy nadać nowe brzmienie. Proponuje się wprowadzenie zasady, zgodnie z którą rewiry komornicze w każdym przypadku tworzy, znosi, zmienia ich granice oraz wyznacza siedziby kancelarii prezes sądu apelacyjnego. Celem zmian jest usprawnienie procedury tworzenia rewirów. Odstępuje się od koncepcji, według której najpierw dochodzi do utworzenia rewiru, a dopiero potem do jego powstania. Postuluje się wprowadzenie unormowania zobowiązującego Ministra Sprawiedliwości do ogłaszania, w drodze obwieszczenia, wykazu rewirów i siedzib kancelarii komorniczych. Ogłoszenia będą przygotowywane w oparciu o dane uzyskiwane z Krajowej Rady Komorniczej.

Konsekwencją uregulowania znoszenia rewirów jest wprowadzenie regulacji pozwalającej Ministrowi Sprawiedliwości odwołać komornika, którego rewir został zniesiony. Równocześnie – wobec faktu, że odwołanie takie wynika z przyczyn natury organizacyjnej, nie leżących po stronie komornika - przewiduje się obowiązek zaproponowania odwołanemu z tego powodu komornikowi objęcia innego wolnego rewiru. Zgoda zainteresowanego skutkowałaby ponownym powołaniem na stanowisko komornika, w sposób podobny, jak wskazany poniżej przy przenoszeniu komornika na inny rewir.

Duże problemy w praktyce powodowało też stosowanie art. 8 ust. 4 ustawy, ograniczającego wierzycielowi prawo wyboru komornika jedynie do tych komorników z obszaru właściwości

---

sądu apelacyjnego, których zaległość w zakresie prowadzonych przez nich spraw egzekucyjnych nie przekracza sześciu miesięcy. Nowelizacja ust. 4 w art. 8 ustawy uczyniła ten przepis niezrozumiałym. Przyczyna kontrowersji tkwi w nieostrym kryterium stanu sześciomiesięcznej zaległości. Z przepisu tego nie wynika, czy stan zaległości należy ujmować w zależności od rodzaju sprawy, według jakiej daty ją oceniać i czy brać pod uwagę również sprawy, w których prowadzona jest egzekucja świadczeń powtarzających się, które charakteryzują się długotrwałością postępowania. Intencje wprowadzenia kryterium stanu zaległości były oczywiste. Chodziło o to, by przy zachowaniu prawa wyboru komornika, wyeliminować niebezpieczeństwo realizacji tego prawa z uszczerbkiem dla sprawności i skuteczności postępowania w sprawach, których właściwość wyznaczają przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

Kryterium stanu zaległości wymaga więc doprecyzowania. W przeciwnym wypadku przepis ograniczający prawo wyboru komornika albo pozostanie martwy, albo, przy rygorystycznej wykładni, doprowadzi do zniweczenia tego prawa wyboru.

Naprzeciw tym postulatom wychodzą propozycje nadania nowego brzmienia ust. 1, 2, 3 i 4 w art. 8 ustawy. Postuluje się, by nie były brane pod uwagę, przy określaniu stanu zaległości, sprawy o egzekucję świadczeń powtarzających się. Decydujący ma być stan zaległości za rok poprzedni.

W praktyce stosowania art. 8 ust. 1 ustawy wyłonił się problem, czy wierzycielowi przysługuje prawo wyboru komornika w przypadku gdy egzekucję kieruje do nieruchomości dłużnika. Wychodząc z założenia, że wynikająca z przepisów Kodeksu postępowania cywilnego właściwość komornika w sprawach o egzekucję z nieruchomości jest właściwością wyłączną, należało wyłączyć prawo wyboru komornika w odniesieniu do tego sposobu egzekucji.

Kwestie związane z powoływaniem komorników regulują przepisy art. 11 ustawy. Obecnie obowiązujące unormowania nie sprzyjają szybkości postępowania i rodzą w praktyce szereg wątpliwości. Nagminne są przypadki składania przez zainteresowanych w tym samym czasie kilku wniosków o powołanie na stanowisko komornika w różnych rewirach. Liczne są też przypadki składania wniosków w momencie, kiedy sprawa dojrzała do wydania decyzji w przedmiocie powołania. W takich sytuacjach zachodzi konieczność nadania sprawie dalszego biegu. W konsekwencji postępowanie w przedmiocie powołania komornika przedłuża się.



---

Propozycje zmian w zakresie procedury powoływania komorników zmierzają więc do skrócenia postępowania i ograniczenia praktyki składania w tym samym czasie więcej niż jednego wniosku o powołanie. Ma temu służyć wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym zainteresowani mogą składać wnioski w określonym, jednomiesięcznym terminie od daty wskazanej w obwieszczeniu o wolnych rewirach komorniczych. Rygoryzm wynikający z powyższego ograniczenia czasowego jest łagodzony rozwiązaniem, według którego o wolnych rewirach Minister Sprawiedliwości informuje, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W dotychczasowym stanie prawnym zainteresowani zmuszeni byli do prowadzenia swego rodzaju dochodzeń celem ustalenia wolnych rewirów.

Praktykę składania w tym samym czasie więcej niż jednego wniosku o powołanie ma ograniczyć przepis wprowadzający zapis o możliwości ubiegania się w tym samym czasie o powołanie na stanowisko komornika w jednym tylko rewirze komorniczym.

Usprawnieniu procedury powoływania mają też służyć nowe zapisy odnośnie opiniowania kandydatów na stanowisko komornika.

Brak jest przepisu umożliwiającego przeniesienie komornika na inny rewir. Tymczasem zdarzają się przypadki, związane zarówno z sytuacją życiową zainteresowanego, jak i wynikające z potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa w art. 2 ustawy, uzasadniające przeniesienie komornika na inny rewir. W obecnym stanie prawnym przeniesienie komornika na inny rewir jest możliwe jedynie pod warunkiem przeprowadzenia procedury odwołania zainteresowanego komornika z zajmowanego rewiru i następnie wszczęcia postępowania o powołanie na stanowisko komornika w innym rewirze. To ostatnie postępowanie otwiera możliwość ubiegania się o powołanie także innym osobom. Zainteresowany komornik nie ma więc gwarancji powołania na inny rewir. Powołanie nie jest w ogóle możliwe, jeżeli komornik nie spełnia warunków, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3, 4 i 5 ustawy.

Wobec powyższego proponuje się wprowadzenie instytucji przeniesienia komornika na inny rewir. Przeniesienie będzie realizowane przez wydanie decyzji administracyjnej, mocą której zainteresowany komornik będzie jednocześnie odwoływany z jednego rewiru i powoływany na inny, wolny rewir.

---

Przeniesienie komornika na inny rewir wyklucza możliwość obsadzenia tego rewiru w trybie powołania, o którym mowa w art. 11 ustawy. Stąd też należy wprowadzić do ustawy przepis stanowiący, że w przypadku wszczęcia procedury przeniesienia nie stosuje się przepisów o powołaniu na stanowisko komornika.

Wobec zmian w zakresie procedury powoływania komorników zmianie ulec musi także brzmienie art. 12 ustawy, regulującego kwestie składania załączników wniosku o powołanie.

Według obecnie obowiązujących przepisów istnieje różnica poglądów co do tego, czy asesor komorniczy, pełniący funkcję zastępcy komornika, może wykonywać wszelkie czynności, czy jedynie czynności w zakresie określonym w art. 33 ustawy. Przeważa drugi z przedstawionych poglądów, co godzi w efektywność egzekucji i pogarsza sytuację wierzycieli.

Wobec tego proponuje się wprowadzenie do art. 26 ustawy przepisu, zgodnie z którym asesorowi komorniczemu, pełniącemu funkcję zastępcy komornika, przysługują w zakresie czynności, o których mowa w art. 2, prawa i obowiązki komornika.

Z istoty instytucji zastępstwa komornika wynika, że do jego ustanowienia zastępcy konieczne jest istnienie osoby komornika, który z przyczyn natury faktycznej lub prawnej nie może wykonywać powierzonych mu czynności. Interes wierzycieli wymaga w takich wypadkach kontynuowania już prowadzonych i zapewnienia możliwości wszczynania nowych postępowań egzekucyjnych.

Podobna sytuacja występuje także w przypadku śmierci albo odwołania komornika. Procedura obsadzania rewirów uwolnionych wskutek śmierci albo odwołania komornika wymaga czasu. Dlatego też proponuje się wprowadzenie do art. 26 ustawy przepisu, według którego przepisy o ustanowieniu zastępcy stosuje się odpowiednio w razie śmierci albo odwołania komornika.

Proponuje się nadanie nowego brzmienia art. 27 ustawy. Zmiany mają doprowadzić do usprawnienia procedury wyznaczania zastępcy. Celem zapewnienia efektywności egzekucji postuluje się dodanie przepisu, według którego z ważnych powodów prezes sądu apelacyjnego może dokonać zmiany zastępcy.

---

Dążąc do usunięcia wątpliwości co do zakresu praw i obowiązków zastępcy komornika, postuluje się dodanie art. 27a stanowiącego, że do zastępcy komornika, wyznaczonego w razie śmierci lub odwołania komornika, stosuje się odpowiednio przepisy art. 3a i art. 28 ustawy.

Proponuje się wprowadzenie przepisu regulującego obowiązki zastępcy komornika w razie likwidacji kancelarii zastępowanego komornika, będącej konsekwencją utworzenia przez powołanego komornika własnej kancelarii.

Konieczna jest zmiana brzmienia art. 28 ustawy. Przepis ten pozostaje w kolizji z unormowaniem z art. 3a ustawy, który stanowi, że komornik nie jest przedsiębiorcą, aczkolwiek prowadzi działalność na własny rachunek. Obecne brzmienie art. 28 ustawy sugeruje, że komornik jest jednak osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Propozycja zmiany sprowadza się więc do przyjęcia takiego zapisu, z którego jednoznacznie wynika, że komornik nie jest przedsiębiorcą, że jedynie stosuje się do niego przepisy o podatku dochodowym od osób fizycznych, o ubezpieczeniach społecznych oraz o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, dotyczące osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Drobnej, jednak istotnej korekcie należało poddać art. 39 ustawy, ponieważ szereg instytucji pobiera opłaty za udzielenie komornikowi informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji. Równocześnie konieczność zażądania takich informacji w toku postępowania egzekucyjnego wynika z tego, że nie przedstawił ich – ze względu na brak podstawy prawnej do ich uzyskania albo przez zaniechanie – wierzyciel. Wobec tego, że charakter kosztów uzyskania informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji zbliża je do kategorii wydatków gotówkowych ponoszonych w toku egzekucji, proponuje się dodanie w art. 39 ust. 2 ustawy pkt 7, zaliczającego ten rodzaj kosztów do tej właśnie kategorii wydatków. Nie ma natomiast podstaw, by kategorię wydatków rozszerzać o koszty korespondencji. Przepis art. 108 § 1 Kpc w związku z art. 13 § 2 Kpc powoduje, że praktyczne rozliczenie takich wydatków byłoby niemożliwe. Komornik ma też możliwość doręczania pism osobiście lub przez pracownika kancelarii działającego w jego imieniu, stąd przyjęcie kosztów doręczeń jako wydatku skutkowałoby złamaniem zasady, że koszty utrzymania kancelarii komornik pokrywa z uzyskanych opłat egzekucyjnych.

---

Przepisy art. 45 ustawy w kształcie nadanym przez ustawę z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw wywołują wyjątkowo wiele wątpliwości i kontrowersji.

Ustęp 1 jako zniekształcone powtórzenie art. 796 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego jest zbędnym przepisem.

W ust. 2 przyjęto rozwiązanie, według którego w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik, co do zasady, przystępuje do egzekucji bez pobierania opłaty egzekucyjnej. Pobiera ją od dłużnika, ściągając wraz z egzekwowanym roszczeniem. Komornik zmuszony jest więc do prowadzenia egzekucji na własny koszt i ryzyko, tkwiące w niepewności powodzenia podejmowanych działań. Wprowadzone rozwiązanie stwarza niebezpieczeństwo niekorzystnych perturbacji w zakresie sprawności i skuteczności egzekucji.

Przepis ust. 3 nie określa wprost osoby zobowiązanej do uiszczenia opłaty za dokonanie zabezpieczenia roszczenia. Nie reguluje sposobu ściągania należnej komornikowi opłaty w razie braku dobrowolnej wpłaty. Zbyt wygórowana jest wysokość opłaty, jeżeli wziąć pod uwagę, że wykonanie zarządzenia tymczasowego sprowadza się zwykle do wykonania czynności w zakresie znacznie ograniczonym w porównaniu do zakresu czynności dokonywanych w toku prowadzenia egzekucji.

Zbędny wobec regulacji z art. 108 Kpc jest przepis ust. 4.

Przepisy ust. 5 i 7, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. sygn. akt K 28/02 (Dz. U. Nr 41, poz. 361), zostały uznane za sprzeczne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i utraciły moc z dniem 10 marca 2003 r. Oba przepisy zostały uznane za naruszające art. 2 Konstytucji, zaś przepis ust. 7 również art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Przepis ust. 5 dawał komornikowi podstawę do pobrania od wierzyciela części należnej opłaty stosunkowej jeszcze przed wszczęciem egzekucji i stanowił wyjątek od wspomnianej reguły ściągania opłat wyłącznie od dłużnika. Pobierana w tym trybie część należnej opłaty była na ogół zbyt niska w sprawach skomplikowanych oraz w sprawach o średnich i dużych wartościach egzekwowanego roszczenia. W sprawach zaś o niskich wartościach egzekwowanego roszczenia przedmiotowa opłata była na tyle wysoka, że zniechęca do prowadzenia egzekucji. Stanowiło to istotny problem w sprawach wszczynanych na polecenie

---

sądu lub prokuratora, w których egzekwuje się należności zwykle rzędu kilkuset złotych. Przedmiotowe unormowanie stawiało prezesów sądów przed dylematem, czy w takich wypadkach, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo bezskuteczności egzekucji, wszczynać egzekucję. Część opłaty uiszczana przez wierzycieli stosownie do ust. 5 stanowiła w zależności od wartości egzekwowanego roszczenia kwoty odpowiednio 114 zł i 190 zł.

Przepis ust. 7 był tak skonstruowany, że o istnieniu dyspozycji kazał wnioskować z istnienia sankcji. Zrodził przez to różną praktykę i niekorzystnie wpływał na ściągalność należności w sprawach wszczynanych na polecenie sądu lub prokuratora.

Uchylenie tych przepisów z mocy orzeczenia Trybunału nie rozwiązuje problemu, bowiem skutkiem jest wyłączenie w ogóle możliwości pobierania jakichkolwiek opłat. W konsekwencji zwrot jakichkolwiek kosztów egzekucji otrzymuje komornik pod warunkiem ich wyegzekwowania od dłużnika i dopiero po ich wyegzekwowaniu. Rozwiązanie takie w dłuższym okresie czasu może zagrozić istnieniu mniejszych kancelarii komorniczych, a obowiązkiem państwa jest zapewnienie każdemu możliwości przymusowego wykonania wyroku.

W związku z powyższym proponuje się powrót do zasady, zgodnie z którą należne opłaty w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych są pobierane w dwóch częściach. Przyjmuje się, że cały wpis stosunkowy wynosi 17% wartości egzekwowanego roszczenia. Pierwszą część opłaty w wysokości 3% wartości egzekwowanego roszczenia uiszcza wierzyciel. Wszczęcie egzekucji jest uzależnione od uiszczenia tej części opłaty, która nie może być niższa od 3% kwoty bazowej określonej co roku w ustawie budżetowej dla członków korpusu służby cywilnej.

Z dniem 1 stycznia 2002 r. komornicy przestali być pracownikami sądów rejonowych. Nie otrzymują więc uposażenia z budżetu państwa i stosownie do art. 3a ustawy czynności, o których mowa w art. 2, wykonują na własny rachunek. Wobec tego proponuje się wprowadzenie przepisu, według którego sąd rejonowy, przy którym komornik działa, przekazuje komornikowi opłaty w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych przez sąd. Tym samym – komornik jako funkcjonariusz publiczny, posiadający przywilej wyłączności na egzekucję wyroków sądowych, któremu państwo zapewnia możliwość uzyskania dochodu bez względu na wynik egzekucji – wykładałby tylko środki w wypadku egzekucji prowadzonej na wniosek wierzycieli zwolnionych od kosztów z mocy ustawy.

---

Tylko od skuteczności egzekucji (a zatem przynajmniej w części od aktywności komornika) jest uzależnione uzyskanie zwrotu wyłożonych środków od dłużnika.

Postuluje się odejście od zasady, zgodnie z którą komornik pobiera opłaty od dokonanego, a więc skutecznego zabezpieczenia roszczenia, i przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym wszczęcie postępowania o zabezpieczenie jest uzależnione od uiszczenia przez wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 3% wartości roszczenia.

Dążąc do poprawy efektywności wykonania orzekanych w postępowaniu karnym kar i innych środków o charakterze dolegliwości majątkowej, proponuje się wprowadzenie przepisu, według którego od wniosku prokuratora lub sądu o zabezpieczenie na mieniu oskarżonego wykonania, wydanego w postępowaniu karnym, orzeczenia skazującego na grzywnę, przepadek rzeczy lub nakładającego obowiązek naprawienia szkody, komornik pobiera połowę opłaty należnej od wniosku o dokonanie zabezpieczenia roszczenia.

Uregulowania te minimalizują ryzyko komornika, zapewniając mu w każdym wypadku uzyskanie co najmniej środków niezbędnych do utrzymania kancelarii. Równocześnie ponosi – jako funkcjonariusz publiczny – pewne ryzyko w tych sprawach, gdzie wymaga tego interes publiczny.

Proponuje się przywrócenie przepisu dającego komornikowi możliwość rozłożenia na raty opłaty uiszczanej przez wierzyciela. Przepis zawiera ponadto rozwiązanie umożliwiające ściąganie opłaty w razie opóźnienia w uiszczaniu rat.

Przepis art. 45a ustawy wprowadza zbyt krótki termin do podjęcia czynności, nie wiąże uchybienia z kwestią winy i jest błędnie zredagowany, wskazując na konieczność podjęcia czynności egzekucyjnych w sytuacji, gdy te w większości przypadków są podejmowane w późniejszej fazie postępowania. Unormowanie to określa odpowiedzialność dyscyplinarną komornika w oderwaniu od ogólnych zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Wobec tego proponuje się skreślenie art. 45a i uzupełnienie art. 71 ustawy przez dodanie pkt 5, przewidującego odpowiedzialność dyscyplinarną komornika za podejmowanie czynności z rażąco zwłoką.

W wyniku nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 18 września 2001 r. komornik w sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się ma obowiązek prowadzenia egzekucji

---

przez rok na własny koszt. Ponosi przez to ryzyko bezskuteczności egzekucji. W przypadku egzekucji skutecznej zachodzi niebezpieczeństwo, że po roku prowadzenia egzekucji, komornik przystąpi do ściągania własnych należności, co, jak już o tym była mowa, pozbawi wierzyciela przez pewien czas należnych mu alimentów.

Wskutek nowelizacji skreślony został przepis art. 48 ustawy, regulujący pobieranie opłat w sprawach o egzekucję alimentów zasądzonych w stosunku ułamkowym lub procentowym. Nadal jednak mają miejsce przypadki prowadzenia egzekucji alimentów zasądzonych w taki właśnie sposób.

Wobec tego proponuje się przywrócenie regulacji art. 47 i art. 48 ustawy w brzmieniu sprzed nowelizacji.

Proponuje się nowe brzmienie art. 49. Zmiana sprowadza się do zwiększenia całej opłaty stosunkowej z 15% do 17% wartości egzekwowanego świadczenia oraz do wyeliminowania ograniczenia czasowego w zakresie prawa komornika do pobrania opłaty w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela.

Niezbędną zmianą jest też skreślenie ust. 4 w art. 59. Przepis ten nie został uchylony w ramach nowelizacji z września 2001 r., pomimo zmiany modelu funkcjonowania komornika i zasad pobierania opłat. Aktualnie pojęcie „drugiej części opłaty egzekucyjnej”, którym posługuje się ten przepis, nie ma desygnatu – ustawa nie określa drugiej części opłaty (art. 49 określa jedynie „całą opłatę stosunkową”, zaś nie można uznać za „pierwszą część opłaty” części opłaty, którą fakultatywnie – i jedynie w niektórych sprawach – komornik mógł zażądać od wierzyciela w oparciu o art. 45 ust. 5). Skoro wprowadzono zasadę działania komornika na własny rachunek – opłaty stanowią obecnie przychód komornika, a nie Skarbu Państwa. Przewidziany w tym przepisie obowiązek odprowadzania przez komorników do budżetu 20% z drugiej części opłat egzekucyjnych ściągniętych od dłużnika stanowi w istocie daninę publiczną, noszącą znamiona podatku o charakterze obrotowym, którego nałożenie wymaga zachowania warunków określonych w art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec nałożenia na sądy rejonowe obowiązku przekazywania komornikom należnych im opłat w sprawach wierzycieli zwolnionych od kosztów sądowych przez sąd lub z mocy ustawy, proponuje się dodanie art. 59a stanowiącego, że opłaty te komornik zwraca po ich wyegzekwowaniu z pierwszeństwem przed wszelkimi innymi należnościami.

---

Nowe rozwiązania dotyczące zastępcy komornika pociągają za sobą potrzebę zmiany przepisów art. 63 ustawy. Propozycje zmierzają do określenia zasad udziału zastępcy komornika w dochodzie zastępowanego komornika, dając pierwszeństwo postanowieniom umownym. Zawierają także rozwiązania odnoszące się do sytuacji ustanowienia zastępstwa w związku z odwołaniem albo śmiercią komornika. Proponuje się uregulowanie, zgodnie z którym komornikowi odwołanemu oraz spadkobiercom zmarłego komornika należą się opłaty prawomocnie ustalone przed odwołaniem albo śmiercią komornika.

Według art. 64 ust. 2 ustawy Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością komorników przez prezesów sądów apelacyjnych. Do zapewnienia efektywności nadzoru konieczne jest dodanie ust. 4 w art. 67 ustawy, przewidującego obowiązek rady izby komorniczej przekazywania prezesowi sądu apelacyjnego odpisów protokołów wizytacji, wniosków i poleceń powizytacyjnych. W aktualnym stanie prawnym obowiązek taki ciąży na radzie izby komorniczej wyłącznie wobec Krajowej Rady Komorniczej.

Praktyka wskazuje na potrzebę wzmocnienia pozycji Ministra Sprawiedliwości w postępowaniu dyscyplinarnym. Sprawuje on bowiem zwierzchni nadzór nad komornikami i samorządem komorniczym. Efektywność tego nadzoru w dużym stopniu zależy od zakresu uprawnień w postępowaniu dyscyplinarnym.

W związku z tym proponuje się wprowadzenie przepisu, według którego wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, złożony przez Ministra Sprawiedliwości, wszczyna postępowanie dyscyplinarne oraz przepisu dającego Ministrowi Sprawiedliwości, składającemu wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, uprawnienie do zawieszenia komornika w czynnościach.

Wobec propozycji przyznania prezesom sądów apelacyjnych uprawnienia do zlecania asesorom komorniczym zastępowania komorników, konieczne staje się skreślenie pkt 3 w ust. 1 w art. 93 ustawy. Jednocześnie należy zmienić treść pkt 1 celem dostosowania przepisu do projektowanego brzmienia art. 7 ust. 2 ustawy.

Konsekwencją zastąpienia nie występującego już w polskim porządku prawnym pojęcia prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia określeniem kwoty bazowej jest potrzeba zmiany przepisów ustawy, które odwołują się do prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Projekt przyjmuje za podstawę obliczania opłat kwotę bazową, jako aktualny odpowiednik prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej, pozostając w ten sposób w zgodzie z dotychczasową wykładnią. Przewidująca wskaźnik prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze



---

budżetowej (Dz. U. Nr 34, poz. 163, z późn. zm.) została uchylona z dniem 1 stycznia 2000 r. przez art. 31 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej (Dz. U. Nr 110, poz. 1255, z późn. zm.). Równocześnie ustawa ta w art. 2 w pkt 6 w miejsce prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej wprowadziła pojęcie kwoty bazowej, wskazując w art. 9 w ust. 1 w pkt 2, że wysokość kwot bazowych określa ustawa budżetowa.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 lit b ustawy budżetowej na rok 2003 z dnia 14 marca 2002 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1981) kwota bazowa w bieżącym roku wynosi 1667,70 zł.

Projekt zakłada, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia jej opublikowania. Wyjątkiem jest przepis art. 45 ust. 3, który, ze względu na charakter, nie może wejść w życie w trakcie roku budżetowego, stąd miałyby on zacząć obowiązywać z początkiem kolejnego roku budżetowego. Ponadto proponuje się przyjęcie rozwiązania, według którego w sprawach egzekucyjnych oraz w sprawach o dokonanie zabezpieczenia, wszczętych przed wejściem w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

## ***OCENA SKUTKÓW REGULACJI***

### 1. Cel wprowadzenia ustawy

Celem proponowanych zmian jest usprawnienie i uproszczenie procedur tworzenia rewirów komorniczych, powoływania komorników, wyznaczania zastępcy komornika, a ponadto zracjonalizowanie systemu opłat egzekucyjnych w taki sposób, aby zwiększyć sprawność i efektywność egzekucji, zminimalizować obciążenie wierzycieli kosztami prowadzenia egzekucji i jednocześnie zapewnić stabilność finansową kancelarii komorniczych. Ponadto projekt wprowadza niezbędne zmiany dotyczące systemu opłat egzekucyjnych wynikające z potrzeb praktyki (eliminuje niektóre nietrafne rozwiązania wprowadzone wskazaną wyżej ustawą z dnia 18 września 2001 r.) oraz wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. sygn. akt K 28/02 (Dz. U. Nr 41, poz. 361).

### 2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje ustawa

W zakresie odnoszącym się do kwestii powoływania komorników projekt dotyczy Ministra Sprawiedliwości, prezesów sądów apelacyjnych, organów samorządu komorniczego osób ubiegających się o powołanie, spełniających określone warunki ustawowe.

---

W kwestiach dotyczących tworzenia rewirów komorniczych i wyznaczenia zastępcy komornika projekt dotyczy prezesów sądów okręgowych, prezesów sądów apelacyjnych, organów samorządu komorniczego, Ministra Sprawiedliwości, komorników i asesorów komorniczych.

Propozycje odnoszące się do opłat i wydatków dotyczą nieograniczonego kręgu podmiotów, mogących występować jako strona lub uczestnik w postępowaniu egzekucyjnym lub zabezpieczającym.

### 3. Konsultacje

W pracach nad projektem uczestniczyli przedstawiciele Krajowej Rady Komorniczej i przyjęte rozwiązania uzyskały ich pozytywną ocenę. Nie wszystkie jednak uwagi Krajowej Rady Komorniczej, zgłoszone w toku konsultacji, mogły zostać uwzględnione, ze względu na jasno zakreślony zakres ustawy. Uwagi te zasługują na wykorzystanie przy pracach nad zupełnie nową ustawą o komornikach sądowych. Ponadto w ramach uzgodnień projekt został skierowany do uzgodnień z samorządami zawodów prawniczych i Sądem Najwyższym.

Z uwag zgłoszonych przez resorty nie została uwzględniona uwaga dotycząca wprowadzenia szczególnej stawki opłaty stosunkowej, w wypadku egzekucji przeciwko podmiotom świadczącym usługi o charakterze użyteczności publicznej, którego głównym źródłem dochodu są środki publiczne. Uwzględnienie tej uwagi mogłoby wywoływać wątpliwości natury konstytucyjnej, pomijając kwestię, że zastosowanie tej ulgowej stawki miałoby charakter ocenny.

### 4. Skutki finansowe i społeczno – gospodarcze ustawy

W wyniku wprowadzenia proponowanych zmian zwiększy się obciążenie wierzycieli z tytułu opłat egzekucyjnych w sprawach o świadczenia pieniężne o średnich i dużych wartościach egzekwowanego roszczenia. Jednocześnie jednak zmiany te powinny mieć korzystny wpływ na sprawność i efektywność egzekucji. W dotychczasowym stanie prawnym część opłaty pobierana od wierzycieli na podstawie art. 45 ust. 5 ustawy w wielu wypadkach była niewystarczająca do pokrycia kosztów korespondencji oraz kosztów uzyskania informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji. Ponadto z dniem 10 marca 2003 r. przepisy art. 45 ust. 5 i 7 ustawy utraciły moc na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. (Dz. U. Nr 41, poz. 361), co dodatkowo pogłębiło problem.

Zmiany dotyczące systemu opłat egzekucyjnych zmniejszą obciążenie wierzycieli egzekwujących należności kwotowo niskie, rzędu kilkuset złotych. Dotyczy to w szczególności egzekucji prowadzonych na polecenie sądu lub prokuratora. W aktualnym stanie prawnym wierzyciel na żądanie komornika w każdym przypadku, na przykład egzekwując kwotę 50 zł, obowiązany jest uiścić w trybie art. 45 ust. 5 ustawy kwotę 114

---

zł. Wedle proponowanych rozwiązań wierzyciel, prowadząc egzekucję kwoty 1 500 zł, tytułem pierwszej części opłaty zapłaci jedynie około 50 zł.

Zmniejszy się również obciążenie wierzycieli w sprawach z wniosku prokuratora lub sądu o dokonanie zabezpieczenia na mieniu oskarżonego wykonania wydanego w postępowaniu karnym orzeczenia, skazującego na grzywnę, przepadek rzeczy lub nakładającego obowiązek naprawienia szkody.

Wskutek podwyższenia całej opłaty stosunkowej z 15% do 17% zwiększy się obciążenie dłużników.

Proponowana ustawa będzie miała wpływ na sektor finansów publicznych. Skutki te dotyczyć będą trzech sfer:

- kosztów egzekucji wszczynanych na wniosek sądu lub prokuratora (projektowany art. 45 ust. 1 i 2 ustawy),
- kosztów egzekucji wszczynanych przez wierzycieli zwolnionych od kosztów sądowych na mocy postanowienia sądu (projektowany art. 45 ust. 3 ustawy),
- kosztów zabezpieczenia roszczeń na wniosek sądu lub prokuratora (projektowany art. 45 ust. 5 ustawy).

W pierwszej sferze należy wskazać, że przewidywane obciążenie budżetu (przy założeniu, że liczba spraw kierowanych do egzekucji przez sądy ponownie zwiększy się do poziomu z roku 2001, tj. z chwili, gdy również obowiązywała opłata stosunkowa w wysokości 7% wartości egzekwowanego roszczenia) wyniesie około 16 702 067 zł. Należy jednak wskazać, że planowane wydatki na rok bieżący (nie uwzględniające skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, które zapadło w trakcie roku budżetowego) były oceniane na kwotę 20 993 220 zł. Tym samym obciążenie Skarbu Państwa z tego tytułu powinno zmniejszyć się w stosunku do planowanego w obecnym roku.

Brak jest natomiast możliwości ustalenia skutków budżetowych przekazywania przez sądy komornikom opłat w sprawach egzekucyjnych wszczynanych przez wierzycieli zwolnionych od kosztów sądowych na mocy postanowienia sądu. Nie wszystkie zwolnienia od kosztów dotyczą spraw zakończonych orzeczeniem nadającym się do wykonania w drodze egzekucji, decyzja o wszczęciu egzekucji jest uzależniona od woli wierzyciela, zaś na etapie egzekucji może dojść zarówno do zwolnienia od kosztów sądowych, jak i uchylecia takiego zwolnienia.

Nie da się też oszacować kosztów zabezpieczenia roszczeń na wniosek sądu lub prokuratora. Dotychczas przeszkodą do szerszego stosowania zabezpieczenia z urzędu była wysokość opłaty stosunkowej (5% wartości roszczenia). Obniżka opłaty (do 1,5% wartości roszczenia) może powodować znaczące zwiększenie się liczby takich zabezpieczeń. Nie powinno to jednak spowodować zwiększenia obciążenia budżetu.

---

Wprowadzenie w życie przedmiotowej nowelizacji wpłynie jedynie pośrednio, lecz pozytywnie, na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, sytuację i rozwój regionalny. Szybkie i skuteczne dochodzenie roszczeń w znacznej mierze uzależnione jest nie tylko od rozwiązań proceduralnych, lecz również od rozwiązań dotyczących modelu i funkcjonowania organów egzekucyjnych. Jest to zatem element wpływający m. in. na zaufanie do prawa i szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości. Sprawne organy egzekucyjne wydatnie wpływają na zwiększenie pewności obrotu, co jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi społeczno – gospodarczemu.

Materia projektowanej nowelizacji leży poza zakresem spraw normowanych przez prawo Unii Europejskiej.



**URZĄD  
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

**MINISTER**  
*Prof. dr hab. Danuta Hübner*

Min. DH-2057 /03/DPE/dj

Warszawa, 2.07. 2003 r.

**Pan**  
**Aleksander Proksa**  
**Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, z prawem Unii Europejskiej wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (DZ. U. Nr 106 poz. 494), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (pismo nr RM-10-102-03), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu  
Integracji Europejskiej  
PODSEKRETARZ STANU

*Jarosław Pietras*

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Marek Sadowski  
Podsekretarz Stanu  
Ministerstwo Sprawiedliwości